

Kumppanuusmaatalous

Ruokaa yhdessä ja kestävästi

MAASEUTU 2020

Kiinnostaako kumppanuusmaatalous? Tietoa aiheesta ja toteutuksista

Ritva Mynttinen
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
KUMAKKA-hanke
Kumppanuusmaatalousinfo 24.2.2021

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LUOMULIITTO

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

Esityksen sisältö

- Kumppanuusmaatalous ja sen piirteitä
- Tuottaja- ja kuluttajavetoinen kumppanuusmaatalous
- Kumppanuusmaatalouksia Suomessa
- Vuorovaikutus, yhteisöllisyys, tiedonkulku, jakelu
- Esimerkkejä mahdollisista tuotteista
- Kumppanuusmaatalous ja tilan muu toiminta
- Kumakka-kehittämishanke
- Lisätietolinkkejä

Kumppanuusmaatalous

community supported agriculture (CSA), Solidarische Landwirtschaft, andelsjordbruk

- Ruoantuotannon, -jakelun ja -kuluttamisen malli
- Yksi esimerkki lyhyistä jakeluketjuista ilman välikäsiä
- Hyvä keino...
 - ...vahvistaa tuottaja-kuluttaja-suhdetta, välittää tietoa ruoan alkuperästä, tutustua ruoantuotantoon ja myydä lähiruokaa
- Tuottaja- tai kuluttajavetoista
- Toiminta voi olla kokonaisuudessaan tai osittain kumppanuusmaataloutta, voidaan myös yhdistää tilan muuhun toimintaan
- Esim. osuuskunta, toiminimi, kommandiittiyhtiö, yhdistys, järjestäytymätön ryhmä...
- Jokainen kumppanuusmaatalous on omanlaisensa
- Tärkeää suunnitella toiminta hyvin, miettiä asioita eri puolilta (myös haasteita) ja sisäistää, mistä on kyse.

Kumppanuusmaatalouden piirteitä

- Kumppanuus (tuottaja–kuluttaja tai muu kumppani; kuluttajat keskenään)
 - sitoutuminen esim. vuodeksi kerrallaan
 - riskien ja onnistumisten jako, esim. huono sää, runsas sato, ilo viljelystä
 - maksu ainakin osittain etukäteen (tai kustannusten jako)
 - sopimukset, esim. jäsenehdot, toimitusehdot, osuuskunnan säännöt
- Paikallisuus
 - paikallistalous, ruokaa läheltä, tuottajat osana yhteisöä
- Suora tuottaja-kuluttajasuhde ilman välikäsiä
 - tai kuluttaja on itse tuottaja (yhteisöviljely)
- Vuorovaikutus, yhteisöllisyys
- Pyrkimys reiluun ruoantuotantoon ja ruoantuotannon kestävyYTEEN
- Avoin tiedonkulku
 - tietoa tilan toiminnasta eri tavoin
 - keskustelua ruoantuotannon kustannuksista, tuotannosta jne.

Elämyksiä kumppanuus-
maatilalla, kuvat: Henri Murto

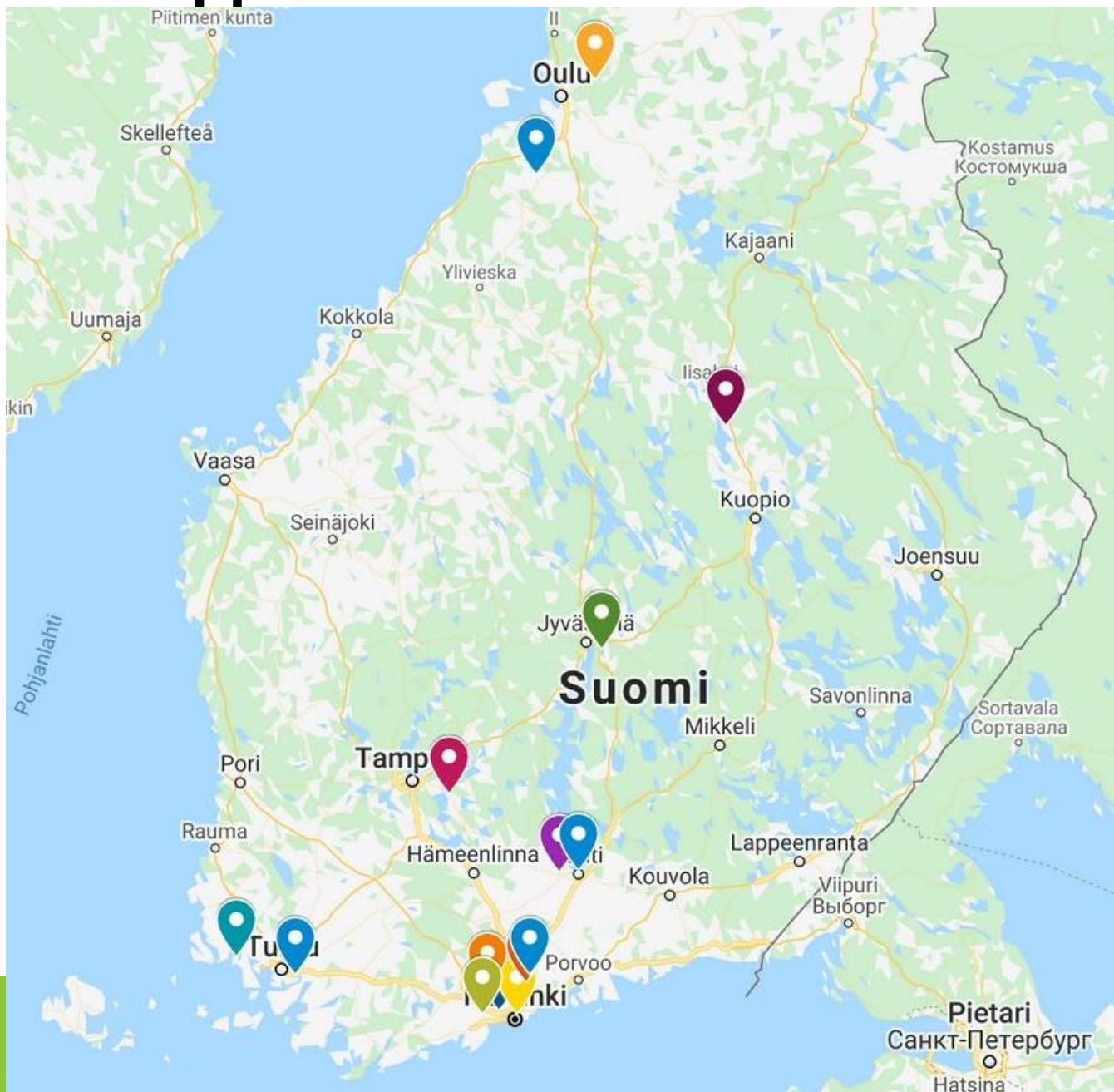
Tuottajavetoinen kumppanuusmaatalous

- Tuottaja tai tuottajaryhmä tarjoaa
 - osuuksia tulevasta sadosta ja/tai muusta tuotannosta tai
 - ennakkotilauksia, joissa määritellään sisältö ja määrä tarkasti
- Kumppani
 - sitoutuu toimintaan maksamalla tuotteista ainakin osittain etukäteen (voi olla myös jäsen-/liittymis-/osuusmaksuja)
 - saa tietoa tuotannosta ja voi päästä vaikuttamaan siihen
 - voi päästä osallistumaan maatalous- tai puutarhatöihin sekä tapahtumiin, siihen voidaan myös erityisesti kannustaa

Kuluttajavetoinen kumppanuusmaatalous

- Kuluttajat (tai ravintola, koulu jne.)
 - etsivät yhteistyöviljelijän, jolla on maatila tai puutarha, tuottamaan ruokaa toiveiden mukaisesti tai
 - järjestäytyvät esim. osuuskunnaksi tai yhdistykseksi, vuokraavat peltoa, palkkaavat viljelijän ja osallistuvat itsekin ruoantuotantoon ja muuhun toimintaan tai
 - viljelevät itse niin kutsuttuna yhteisöviljelynä
- Toiminta suunnitellaan yhdessä

Kumppanuusmaatalouksia kartalla

Kumppanuusmaatalouksia Suomessa_1/4

www.kumppanuusmaatalous.fi > Lähde mukaan! > Löydä kumppanuusmaatalouksia

Kasviksia ja muuta osuuskuntien kautta:

- [Kaupunkilaisten oma pelto](#), Helsinki/Vantaa
 - luomukasviksia ja -kukkia kolmen puutarhurin ("personal farmers") ja ruokaosuuskunnan voimin vuokrapellolla, kuluttajälähtöisesti
- [Livonsaaren osuuspuutarha](#), Livonsaari/Naantali
 - luomukasviksia Livonsaaren yhteisökylän pelloilta ja kasvi-huoneesta, tuottajälähtöisesti ja viime kesänä yhteisöviljellen
- [Osuuskunta Oma maa](#), Tuusula/Helsinki
 - avomaan, kanalan ja kasvihuoneen tuoretuotteita luomuna, myös jatkojalosteita
 - satokasseja ympäri vuoden

Kumppanuusmaatalouksia Suomessa_2/4

Kasviksia maa- ja puutarhatiloilta:

- [Keskikosken tila](#), Siikajoki
 - suoramyyntitilalta satopaketti perunaa ja vihanneksia
- [Niipalan tila](#), Hollola
 - monimuotoinen luomutila: viljaa, vihanneksia ja matkailua
- [Pieni kylä](#), Espoo
 - avomaan vihannesten tuotantoa biodynaamisesti
- [Rekolan puutarha & CSA](#), Kangasala
 - kasviksia biodynaamiselta luomupuutarhalta
- [Finch Agroecology](#), Espoo
 - vihanneksia, yrtejä ja kukkia regeneratiivisen/ uudistavan maatalouden ajatuksella

Kumppanuusmaatalouksia Suomessa_3/4

Hedelmiä, hunajaa ja oppilaitoksen oppimisympäristö

- [Räbäck Gård/Minun Omenapuu](#) Espoo
 - oma omenasato 2–30 puusta
- [Vuokraa oma omenapuu](#), Piikkiö/Ammattiopisto Livia
 - omenapuuvuokrausta oppilastyönä
- [Hunajalähde Oy](#), Lapinlahti
 - hunajaa 5 tai 12 purkkia kummimehiläispesästä, purkit omilla etiketeillä
- [Suomen Lähi Luomu Oy](#), Lahti
 - 20 kiloa hunajaa vuodessa, mehiläispesä vaikka omalle pihalle
- [Green City Farm](#), Helsinki/Perhon Liiketalousopisto
 - ekologisesti viljeltyjä kasviksia ammattikeittiökumppaneille, samalla kestävän kehityksen oppimisympäristö ja vierailukohde

Kumppanuusmaatalouksia Suomessa_4/4

Yhteisöviljelyä:

- [Huttukylän yhteisviljelymaa](#), Oulu
 - yhteisöviljelyä, suosiossa erityisesti maataislajikkeet, erikoisuutena kuusamolainen ryvässipuli
- [JuurikasJKL](#), Jyväskylä
 - yhteisöviljelyä noin 18 km Jyväskylän keskustasta
- [Jalotus](#), Kerava
 - yhteisöviljelyllä monipuolisesti yksi- ja monivuotisia puutarhakasveja sekä viljelykokeiluja viljelylaatikoissa, myös vierailijoiden tutustuttavaksi

Puuttuuko luettelosta joku kumppanuusmaatalous, jonka tiedät?

Kasvimaan perustamista Niipalan tilalla, kuva: Mikko Niipala

Vuorovaikutus, yhteisöllisyys, tiedonkulku

- Ainakin tuottaja ja kuluttaja tai muu kumppani tuntevat toisensa...
- ...usein myös kumppanit keskenään
- Yhteinen toiminta
 - talkoot ja muut tapahtumat, esim. kekrijuhla, illalliset, avoimet ovet, vierailut sovitusti
 - kurssit
- Tuotantoon ja ruoan alkuperään tutustuminen
 - viljelijä/asiakaskirjeet, verkkosivu, FB, vierailut, talkoot, reseptit, keskustelut tuottajan kanssa, viljeleminen itse jne.
- Tuottaja on osa yhteisöä

Millä muilla keinoilla tieto voi kulkea ja yhteisöllisyys toteutua?

Satolaatikoita jähdössä jakeluun, kuva: Mikko Niipala

Each cardboard box features a white label with the following information:

- Satolaatiko**
- Viljelijä/tilanhoitaja:** Pakkanen Pirkko
- Näppäsen tila**
- Alueperustaa/luopungonala:** Suomen Perustaa, Heikkilä
- Pakkaukset:** 2,5, 7, 3,0

The label also includes a small green logo with a white cross and a circular emblem containing a stylized plant. The front of each box is decorated with colorful illustrations of various vegetables, including mushrooms, bell peppers, onions, and leafy greens.

Jakelu, esimerkiksi

- Missä muodossa?
 - satokassi tai -laatikko, joka pakataan valmiiksi tai jonka henkilö itse kerää ohjeiden mukaisesti, voi olla erikokoisia ja -hintaisia
- Kuinka usein?
 - kasvukaudella viikon tai kahden viikon välein (varsinkin kasvikset)
 - ympärivuotisesti kahden viikon välein (tuotteista riippuen)
 - kerran vuodessa (esim. omenasato, hunaja)
- Miten?
 - nouto tilalta, jakelupisteestä lähikaupungista, REKO-myynnistä...
 - toimitus kotiin
 - lähetys postitse
 - jako pellolla yhteisesti sovittuina aikoina ja tavalla

Voisiko jakelua hoitaa muilla tavoin? Miten sitä voisi toteuttaa joustavasti, mutta niin ettei se työllistäisi liikaa?

Mahdollisia tuotteita, esimerkkejä_1/2

	Esimerkiksi
Vihanneksia, juureksia, perunaa	Valikoima/satokassi tai -laatikko vihanneksia, juureksia ja perunaa sekä reseptejä niihin liittyen satokasseissa, lisäksi osallistumista viljelyyn.
Marjoja	Kaksi ensimmäistä satoa itsepoimien mansikkapenkistä, jota kuluttaja on ollut mukana perustamassa ja hoitamassa. Tai omien nimikkoherukkapensaiden marjat mehuksi keitettynä.
Hedelmiä	Omena- tai päärynäpuun tai useamman sato, jonka ostaja poimii syksyllä ja joiden hoidosta hän oppii viljelijäkirjeessä – tai osa sadosta mehuina, hilloina tai muina jalosteina.
Kukkia	Kukkakimppu kahden viikon välein kasvukaudella sekä raaka-aineita ja ohjeet omien kimppujen sidontaan.

Mahdollista tuotteita, esimerkkejä_2/2

	Esimerkiksi
Maitoa	Tietty osuus nimikkolehmän maitotuotoksesta säännöllisesti tilalta haettuna ja mahdollisuus tavata omaa nimikkolehmää – tarjolla kuluttajille tai esim. juustolalle.
Lihaa	Kokonainen eläin (nauta, sika, lammas) tai osuus siitä ja tilaisuus seurata naudan elämää vasikasta täysikasvuiseksi.
Villaa	Yhden tai useamman lampaan villaa pestynä ja/tai jatkojalostettuna esim. langoiksi ja ”eläviksi taljoiksi” eli villasta huovutetuiksi taljan kaltaisiksi tuotteiksi.
Hunajaa	Yhden tai useamman kummimehiläispesän sato personoiduissa purkeissa ja tietoa mehiläisten elämästä.
Kananmunia	Nimikkokanan munia ja tietoa kanan elämästä.
Jatkojalosteita	Jauhoja, hapatteita, hilloja yms. tilan raaka-aineista omana tuotepakettinaan tai osana satokasseja

Mitä muuta ehdottaisit?

Minun Omenapuu -omenasadon korjuuta, kuva: Råbäck Gård

Kumppanuusmaatalous ja tilan muu toiminta_1/2

- Kumppanuusmaataloutta voidaan harjoittaa myös muiden (suora)myyntikanavien rinnalla sekä tilan muun toiminnan ohella
 - ...ja esim. REKO:n tai ruokapiirin kautta voi kerätä asiakaskuntaa

Voisiko kumppanuusmaataloutta yhdistää...?

- ...matkailuun
 - esim. majoitus ja ruokailut tilalla vuosittaista sato-osuutta hakiessa tai kumppanuusmaatalouden toiminnallisuus lähimatkoilijoita houkuttelemaan
- ...mökkiläisten palveluihin
 - esim. ”oma viljelijä ja palsta” mökkeilykausina

jatkuu...

Kumppanuusmaatalous ja tilan muu toiminta_1/2

Voisiko kumppanuusmaataloutta yhdistää...?

- ...opetusyhteistyöhön
 - esim. kummimaatila ala-koululaisille: ruokaa, oppia ja elämyksiä
- ...Green Care -toimintaan
 - esim. satokassien lisäksi luonnon hyvinvointivaikutuksia maatilatoiminnan myötä ja sovitulle kohderyhmälle
- ...elintarvikkeiden jatkojalostukseen
 - esim. nimikkokanojen kananmunat lähileipurille

Mitä merkityksiä kumppanuusmaataloudella voi olla? Mihin muuhun kumppanuusmaataloutta voisi yhdistää siten, että mukana on myös ruoantuotanto?

KUMAKKA-kehittämishanke: Kumppanuusmaataloudella kestävyyttä, kilpailukykyä ja maatalouden arvostusta_1/2

Kuvat: Ritva Mynttinen

- **Toteuttajat:** Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti ja Luomuliitto
<https://www.helsinki.fi/fi/ruralia-instituutti>
<http://www.luomuliitto.fi/>
- **Rahoitus:** Hämeen ELY-keskus/Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto
- **Hankkeen kesto ja toiminta-alue:** 1.10.2019–31.12.2021, valtakunnallinen

KUMAKKA-kehittämishanke: Kumppanuusmaataloudella kestävyttä, kilpailukykyä ja maatalouden arvostusta_2/2

- **Kohderyhminä** ruoantuottajat ja -kuluttajat
 - maa- ja puutarhatilat sekä viljelijäyhteisöt sekä tavanomaisessa että luonnonmukaisessa tuotannossa
 - kumppanuusmaataloudesta kiinnostuneet ja sitä jo toteuttavat
 - kotitaloudet, kuluttajayhteisöt, ravintolat, päiväkodit ja muut
 - lisäksi: kumppanuusmaatalouden ja alkutuotannon kehittämisestä kiinnostuneet asiantuntijat ja intressiryhmät
- **Toimenpiteet:**
 - tuotetaan uutta ja kootaan jo olemassa olevaa tietoa
 - selvitetään toiminnan mahdollisuuksia ja edistämistä Suomessa
 - tiedotetaan ja edistetään verkostoitumista
 - kootaan raportti hankkeen aikana kerätyn aineiston pohjalta

Lisätietoja kumppanuusmaataloudesta

Kumppanuusmaatalouden verkkosivu:

www.kumppanuusmaatalous.fi

www.kumppanuusmaatalous.fi > Lähde mukaan > Verkosto/sähköpostilista

www.kumppanuusmaatalous.fi > Lähde mukaan > Kysely tuottajille

Facebook-ryhmä (julkinen):

<https://www.facebook.com/groups/suomenkumppanuusmaataloudet/>

Ritva Mynttinen, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, [ritva.mynttinen\(et\)helsinki.fi](mailto:ritva.mynttinen(et)helsinki.fi)

Susann Rännäri, Luomuliitto, [susann.rannari\(et\)luomuliitto.fi](mailto:susann.rannari(et)luomuliitto.fi)

<https://researchportal.helsinki.fi/fi/> > KUMAKKA